

Petalodie van de zaadknoppen bij de Pinksterbloem. De verschillende vervormingen van bloemdelten tot bladen van andere soort kunnen onderscheiden worden in phyllodie, petalodie, staminodie en pistillodie, al naar gewone bladen, kroonbladen, meeldraden of vruchtbladen uit andere delen ontstaan. Een uitvoerig verslag hiervan is te vinden in het deel Vormleer van het Leerboek der Plantenkunde van Oudemans en De Vries, pag. 171—176. Merkwaardig is hierbij de petalodie der zaadknoppen. 13 Juni 1940 had ik het genoegen van een leerling een Pinksterbloem (*Cardamine pratensis* L.) te ontvangen, die dit verschijnsel vertoonde. De hauwen waren spoelvormig opgezwollen en enkele waren reeds opengebarsten en vertoonden een menigte kroonbladen, die naar buiten drongen. Een wonderlijk gezicht! Helaas was de standplaats van de afgeplukte bloeistengel niet meer te vinden, anders was het verschijnsel op constantie en erfelijkheid te onderzoeken geweest. Ook Hegi, Flora v. Mittel-Europa, IV-1, pag. 348 vermeldt de abnormale vorm. Zoals bekend, is de Pinksterbloem ook in de bladen geneigd tot het vormen van adventiefknoppen.

Oude Pekela.

J. MART. DUIVEN.

De Holwortel. Op Zondag 13 April vond ik op het landgoed „Old Rutenborgh” te Vollenhove tussen de vele bloeiende Helmbloemen die daar voorkomen, ook enige honderden exemplaren van de Holwortel (*Corydalis cava*).

Zonder de plant uit te graven is het verschil tussen deze twee soorten gemakkelijk te onderkennen aan de vorm van het schutblad. Bij de Helmbloem is dit ingesneden en groen van kleur, terwijl bij de Holwortel het schutblad gaaf is en enigszins roodachtig. Ook de groene forse, plumpe bloem van de Holwortel valt op. Bij uitgraven blijkt, dat de Helmbloem een kleinere rondere knol heeft, en de Holwortel een langere komvormig uitgeholde knol. Ook heeft Helmbloem een schub onderaan de stengel, terwijl deze schub bij de Holwortel ontbreekt.

De Holwortel komt nog slechts op enkele buitenplaatsen voor en daarom lijkt deze vondst mij de moeite van 't vermelden waard.

Vollenhove.

P. KELDER.

Naar ik van jagers te Vollenhove vernam komen op 't ogenblik in de rietlanden van Beulakker en Belter Wijde reëen voor. Een exemplaar werd dood gevonden, een ander werd gestroopt. Het is te hopen, dat de overgebleven dieren met rust gelaten worden.

Vollenhove.

P. KELDER.

Bijeneters. Dezer dagen ontving ik bericht, dat op 3 Mei 6 Bijeneters te Overveen warenesignaleerd, en in de vroege morgen van 4 Mei één exemplaar, zittende in een dennenboom. 5 Mei trof ik (in gezelschap van K. H. ten Haaf en C. Deelder) 8 exemplaren te Overveen aan. We hadden het voorrecht ze gedurende twee uren op ons gemak te kunnen observeren.

Vanuit alleenstaande bomen in een Kaalslag werd jacht gemaakt op bijen en hommels, en met succes!

Behalve natuurlijk de exotische kleurenrijkdom, was in de vlucht zeer duidelijk het verlengde middelste paar staartpennen te zien.

Van boom tot boom vliegende doet de vlucht aan die van een specht denken.

(Tot nu toe was het exemplaar dat op 4 Mei 1905 te Tietjerk (Fr.) werd gevangen het enige in ons land aangetroffen voorwerp.)

Overveen, 6 Mei 1947.

G. VAN DE POLDER.

Wielewaal in Amsterdam. In de tuin achter ons kantoorgebouw aan de Heerengracht ziet en hoort men soms vogels, die men in een Amsterdamse grachtentuin niet zou verwachten. Een Bonte Specht beklapte er de bomen, de Tjiftjaf zingt er. In het begin van deze maand hoorde ik er de Wielewaal, een week daarna hoorde ik hem nog eens.

Baarn, 25 Mei 1947.

F. C. MIJNSSEN.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN

59

Putters. In verband met de vraag van Dr. Wilcke, kan ik medelen, dat ik op 3 Jan. 1945 in „Het Kwartier” bij Babberich, gem. Zevenaar een putter heb waargenomen.

A. M. HULKENBERG.

Het overwinteren van de putter is m.i. niet zo zeldzaam, als de heer Wilcke in de Jan.-afl. onderstelt. Eijkman c.s. „de Nederl. Vogels” constateert het uitdrukkelijk en ik kan aan zijn conclusies uit de winter 1946/47 enige feiten toevoegen, n.l. 16/1-47 op de „Duve” bij Oosterbeek $\pm$ 20 ex., 22/1-47 op het Nat. Park „de Hoge Veluwe” een dozijn (ettelijke dagen) en 21/2-47 een zestal aldaar nabij het Jachtslot. De onderstelling in „de Ned. Vogels” als zou de putter meer bij hevige koude dan bij zacht weer worden aangetroffen, klopte in de jongste strenge winter volkomen.

„Hoge Veluwe”, 1 Maart '47.

A. B. WIGMAN.

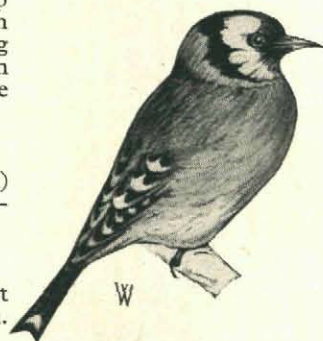
Hedenmorgen, 23 Maart 1947 (10½ uur, bij sterke Z.W. wind) trof ik een groep van $\pm$ 25 Putters aan in een veld met uitgebloeide Teunisbloemen aan de Zeeweg. Ze bleven daar $\pm$ 2 uur.

Overveen.

G. VAN DE POLDER.

In aanvulling op mijn vorig bericht deel ik U mede, dat ik (met W. v. Dijk) 5 April weder op dezelfde plaats 15 putters waarnam. Beide keren op uitgebloeide Teunisbloemen.

G. VAN DE POLDER.

De Putters, die in het Arboretum te Wageningen overwinterden (zie Januari-afl. D. L. N.), zijn daar gebleven tot 13 Maart, drie dagen vóór de weersomslag. Ze zaten nog al eens in de uitgebloeide Teunisbloemen van het vorige jaar en deden zich te goed aan de zaden, waarvan er altijd wel enkele onder in de opengesprongen vruchten overgebleven waren. Ook de Kaardebollen hadden hun belangstelling. De laatste twee dagen was het troepje aangegroeid tot 17 stuks. Waarschijnlijk verzamelen voor de afreis.

J. WILCKE.

Op 3 Maart zag ik aan de westrand van Wageningen een troep van 18 Putters. H. A. SCHWARZ.

21 en 22 Maart nam ik in Bilthoven 12 Putters waar; ze bevonden zich in een tuin met veel uitgebloeide bloemen (Ridderspoor?).

BOB VAN RHEENEN.

De argusogen van de Klapekster. Op 12 April wandelde ik met Dr. L. Tinbergen in het Hulshorstse Zand. Op de top van een klein dennetje zat een klapekster, die daar op jacht bleek te zijn. Het was stellig een trekker, want deze vogel broedt ter plaatse nooit. De volgende dagen ontbrak hij dan ook.

Telkenmale ging de klapekster op een hoog punt, meestal in de top van een berkje, zitten en speurde de omgeving af naar prooi. Als hij een insect op het zand ontdekt had, vloog hij er in rechte lijn op af, en pikte dan zonder dralen zijn prooi op. Het was duidelijk, dat hij deze reeds vanaf zijn uitkijkpost had bespeurd. Wij kwamen onder de indruk van de grote afstand, waarop de vogel blijkbaar zijn prooi kon zien. Eenmaal konden wij de plaats, waar hij een kever had gegrepen, door de sporen in het zand nauwkeurig bepalen. De afstand vanaf de uitkijkpost tot dit punt pasten wij af op 52 m. Een andere keer bedroeg de afstand ten minste 65 m. Toen greep hij in behendige buiteling een vliegend insect.

Het is bekend, dat de klapekster vroeger door de valkeniers werd gebruikt als waarschuwer voor naderende roofvogels, die hij reeds zag en met karakteristieke angstroepen aankondigde, als de valkenier nog niets kon bespeuren. Zijn wetenschappelijke soortnaam „excubitor”, die schildwacht betekent, is ontleend aan dit gebruik.

De angst, die de klapekster voor roofvogels vertoont zal zeker zijn reden hebben. Op zijn beurt rooft hij echter kleinere vogels en zijn geslachtsnaam „Lanius” (slachter) draagt hij met evenveel recht als zijn soortnaam. Kleine zangvogels vertonen bij ontmoeting met de klapekster dan ook hetzelfde gedrag als ten opzichte van roofvogels. Zwaluwen en andere goede vliegers gaan achter hem aan vliegen, en weten door snelle wendingen gemakkelijk aan hun belager te ontkomen, kleinere zangers kruipen in dekking. Een paar witte kwikstaarten, die op het zand huiskinderen, zagen wij onder luide angstroepen de achtervolgingstactiek met succes toepassen.

Wageningen.

H. N. KLUYVER.

Avonturen van een jonge koekoek en de zorgen van zijn pleegvader. De avonturen begonnen hiermee, dat de koekoek, die nog niet kon vliegen, op een mij onbekende wijze in een Arnhemse tuin belandde, waarna hij aan mijn ornithologische bekwaamheid toevertrouwd werd. De betrokkene scheen daar niet op gesteld. Hij pikte vlijtig van zich af en was voor geen rede vatbaar; er was dus geen sprake van dat hij vrijwillig zou eten. Zo opende ik naar beproefd recept zijn mond en stopte zijn voedsel er zo ver in dat hij het niet meer uit kon spuwen. Inslikken deed hij het aanvankelijk echter evenmin; ik moest er dan een druppel water achter aan mikken of het met de pink naar binnen duwen. De keel bood voor zulke manipulaties ruimte genoeg.

Mijn pleegkind was een merkwaardig beest. Wat het meest aan hem opviel was zijn prachtige oranjerode mondholte. Hoewel hij reeds goed in de veren zat had hij zijn eitandje nog, maar dat duurde niet lang meer. De pootjes waren zeer kort, van lopen kwam dan ook niet veel terecht. Huppelen ging wat beter. Het privilege van de keerteen was aan hem wel besteed; ik zag hem zelfs nooit met drie tenen naar voren.

De kennismaking was, zoals ik al vertelde, door de nukkige manieren van de koekoek nogal ontmoedigend voor me, doch in de hoop dat het spreekwoord van de weg naar het hart via de maag niet alleen op echtgenoten van toepassing zou zijn gaf ik de moed niet op. En mijn hoop ging in vervulling. Door de helmkruid-, Malacosoma- en koolrupsen alsmede de reepjes kaas die ik serveerde verwierf ik spoedig zijn sympathie. Ik werd als pleegvader erkend en voortaan met de lokroep (een kort tsit) verwelkomd.

Vier dagen nadat ik de vogel gekregen had kon hij iets vliegen, en twee dagen later was hij de kunst volkomen machtig. Dat bleek toen hij, misbruik makend van het feit dat zijn kooi hem een paar maten te groot was, de wijk nam. Hij was al enige dagen af en toe erg wild geweest, terwijl hij te voren geen vin placht te verroeren. Dat maakte het wel erg verleidelijk, hem los te laten (ook al omdat het fladderen in het hok gevaar voor de pennen opleverde), maar van vliegen alleen kan je niet leven. Mijn koekoek leerde dat met schade en schande. Toen hij nl. om ons huis rondvloog (merkwaardig genoeg bleef hij in de buurt, hoewel hij uit een heel andere wijk kwam; hoe dat te verklaren is is me een raadsel) was er niemand meer om aan zijn oranje keeltje de nodige aandacht te wijden, en de hongerdood dreigde, daar hij zelf volstrekt niet in staat was, het goede voedsel te zoeken.

Na ruim een dag was de nood zo hoog gestegen, dat hij af en toe op de grond vloog om planten te eten. Toen hij daartoe in een hoekje van onze tuin landde, sprong ik toe, de koekoek vloog op maar botste tegen gaas, werd gegrepen en weer in de kooi gezet, precies een week nadat ik hem gekregen had. Hoewel het maagprobleem nu opgelost was kon hij zich in zijn lotswisseling niet goed schikken, en ik zorgde er wel voor, dat het lek waardoor hij ontsnapt was gestopt werd. Nu kon ik echter met de hand niet meer bij mijn pupil komen, en dus moest de kooi van een nieuwe, doelmatiger opening voorzien worden. Dat gebeurde dan ook, maar ik had er helaas nog geen goed idee van, hoe dun een koekoek zich kan maken, en de volgende morgen ging hij met groot verlot. Sindsdien heb ik niets meer van hem gehoord of gezien.

Arnhem.

E. ABMA.

Wat behouden bleef. Bij de inundatie van Walcheren gedurende het laatste oorlogsjaar is natuurlijk vrijwel de gehele flora en fauna van dat eiland, eens de tuin van Zeeland, verloren gegaan. Slechts de NO-quadrant en de duinstreek zijn droog gebleven en vertonen, voor zover niet verwoest door bunkerbouw en andere oorlogshandelingen, nog hun oorspronkelijk fraai karakter.

Hoewel Walcheren een sterk gecultiveerd gebied was, met een weinig natuurlijke flora en fauna, door het brakke bodemwater bovendien nog relatief soortenarm, leverde de duinstreek met zijn loofbossen-begroeiing voor de bioloog veel interessante dingen op, waaronder een unicum voor ons land; n.l. het kleine slakje *Lauria cylindracea* DC. (zie De Levende Natuur vol. XXXVII, p. 63), dat zoveel gelijkenis vertoont met ons veel algemenere en beter bekende slakje *Pupilla muscorum* Müll., het Mostonnetje. Dit slakje dat vermeld werd van Domburg, „achter het Badhotel, onder dood eikenloof”, later ook van Rittum, in het Z.O. deel van het eiland, had een veel grotere verspreiding dan vermoed werd. O.a. vond ik het overal langs de weg van Domburg naar Westkapelle en vrij ver landinwaarts, dus ver binnen de duinrand, tussen gras en struikjes langs wegkanten. Vele mollusken-liefhebbers zullen zich wellicht afgevraagd hebben, of we deze zeldzame gast na de inundatie nog tot onze fauna mogen rekenen. Welnu, hen kan ik geruststellen. De oorspronkelijke vindplaats achter het Badhotel behoort tot de niet geïnundeerde duinstreek en daar trof ik ze in Juli en Augustus 1946 in groot aantal aan. Wel is het oorspronkelijk areaal veel kleiner geworden, want alle vindplaatsen buiten het duingebied zijn natuurlijk verdwenen. Zo mogen we wel als vaststaand aannemen dat de vindplaats bij Rittum niet meer bestaat. Onze fauna heeft echter gelukkig kwalitatief geen verarming ondergaan en laten we hopen, dat deze zeldzame soort zich langzamerhand weer het areaal zal veroveren, dat hem van oudsher toekomt.

J. VAN DALSUM.